

REKOMENDACIJOS SAVIVALDYBĖMS, KAIP ĮGYVENDINTI GYVENAMOSIOS VIETOS DEKLARAVIMO IR DEKLARAVIMO DUOMENŲ TVARKYMO TAISYKLIŲ IR GYVENAMOSIOS VIETOS NETURINČIŲ ASMENŲ APSKAITOS TAISYKLIŲ REIKALAVIMUS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 3, 11 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymu (Žin., 2005, Nr. 143-5169) ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 8, 29⁽¹⁾, 31 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymu (Žin., 2005, Nr. 143-5170), valstybinę (perduotą savivaldybėms) gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos duomenų tvarkymo funkciją (toliau – deklaravimo funkcija) savivaldybės pradeda vykdyti nuo 2007 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įgyvendindama Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 3, 11 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo 4 straipsnį, 2006 m. liepos 10 d. nutarimu Nr. 685 (Žin., 2006, Nr. 77-2994) patvirtino Gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos tvarkymo funkcijos perdavimo savivaldybėms tvarkos aprašą (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos aprašo priede numatytos deklaravimo funkcijos perdavimo savivaldybėms priemonės, jų įgyvendinimo eiliškumas ir terminai, taip pat institucijos, atsakingos už priemonių įgyvendinimą. Įgyvendindamos numatytas priemones, savivaldybės seniūnijose ir savivaldybių administracijų atitinkamuose padaliniuose paskyrė ir parengė patalpas. Šiose patalpose pastatyti kompiuteriai, yra ryšio priemonės ir kiti su jomis susiję įrenginiai, įrengti saugaus duomenų perdavimo kanalai.

Siekiant palengvinti savivaldybėms pasirengimą įgyvendinti deklaravimo funkciją ir sklandžiau pradėti konkrečius darbus, parengtos rekomendacijos savivaldybėms, kaip įgyvendinti vidaus reikalų ministro 2007 m. vasario 5 d. įsakymu Nr. 1V-48 „Dėl Gyvenamosios vietos deklaravimo ir deklaravimo duomenų tvarkymo taisyklių ir Gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 18-672) patvirtintų Gyvenamosios vietos deklaravimo ir deklaravimo duomenų tvarkymo taisyklių ir Gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos taisyklių reikalavimus (toliau – Rekomendacijos). Rekomendacijos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymu (toliau – Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymas), Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu (toliau – Vietos savivaldos įstatymas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu (toliau – Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas), Gyvenamosios vietos deklaravimo ir deklaravimo duomenų tvarkymo taisyklėmis (toliau –

Tvarkymo taisyklės), Gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos taisyklėmis (toliau – Apskaitos taisyklės) ir kitais teisės aktais.

Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

deklaravimo funkcija – gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos duomenų tvarkymas;

deklaravimo įstaiga – seniūnija ar kitas savivaldybės administracijos padalinys, kuriam pavesta vykdyti gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos duomenų tvarkymą;

deklaravimo funkciją atliksiantis darbuotojas – įgaliotas deklaravimo įstaigos (seniūnijos ar kito savivaldybės administracijos padalinio) valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, kuriam pavesta vykdyti gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos duomenų tvarkymą;

deklaravimo įstaigos vadovas – seniūnas ar savivaldybės administracijos padalinio, kuriam pavesta vykdyti gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos duomenų tvarkymą, vadovas.

II. DARBUOTOJŲ PARINKIMAS

Pagal Tvarkos aprašo priedo 15 punktą savivaldybių administracijų direktoriai (toliau – direktoriai) iki 2007 m. balandžio 30 d. privalo paskirti valstybės tarnautojus ar darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis, atliksiančius gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitos tvarkymo funkciją, ir apie juos informuoti Vidaus reikalų ministeriją. Direktoriai kartu su savivaldybių administracijų darbuotojais, paskirtais atsakingais už deklaravimo funkcijos perdavimą savivaldybėms, ir seniūnais ar administracijos padaliniais, kuriems bus pavesta vykdyti deklaravimo funkciją, vadovais (toliau – atsakingi darbuotojai) turi atsakingai parinkti deklaravimo funkciją atliksiančius darbuotojus. Direktoriai ir atsakingi darbuotojai, parinkdami deklaravimo funkciją atliksiančius darbuotojus, turėtų atkreipti dėmesį į šias aplinkybes:

1. Darbo laikas, skiriamas atlikti deklaravimo funkciją, vienoje darbo vietoje (ypač savivaldybių kaimiškose seniūnijose) sudarys ne daugiau kaip 20% viso dienos darbo laiko.
2. Deklaravimo funkciją atliksiančių darbuotojų pagrindinis darbas bus darbas su žmonėmis ir kompiuteriu pagal parengtas programas.
3. Informacija, su kuria dirbs deklaravimo funkciją atliksiantys darbuotojai, bus konfidenciali.

Atsižvelgiant į čia išdėstytas aplinkybes deklaravimo funkciją atliksiantys darbuotojai paprastai turėtų būti parenkami iš seniūnijose ir atitinkamuose savivaldybės administracijos padaliniuose jau dirbančių asmenų. Darbas, susijęs su deklaravimo funkcijos vykdymu, jiems būtų kaip papildomas darbas. Direktoriai turėtų papildyti šių asmenų pareigybės aprašymus (ar darbo sutartis) funkcijomis, kurios nustatytos dirbant šį darbą, reikalavimais, būtiniais dirbant tokį darbą. Deklaravimo funkciją atliksiantys darbuotojai turėtų mokėti dirbti kompiuteriu ir žinoti teisės aktus, reglamentuojančius gyvenamosios vietos deklaravimą, asmens duomenų apsaugą.

Direktoriai, vadovaudamiesi Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, turėtų patvirtinti asmens duomenų tvarkymo taisyklės, kuriose būtų nustatytos reikiamos techninės ir organizacinės gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų duomenų apsaugos priemonės, garantuojančios jų duomenų apsaugą, ir pareikalauti iš deklaravimo funkciją atliksiančių darbuotojų, prieš jiems pradėdant vykdyti deklaravimo funkciją, raštiškų pasižadėjimų neatskleisti asmens duomenų paslapties.

Direktoriams rekomenduojama į kiekvieną darbo vietą paskirti po kelis asmenis (vieną nuolatinį darbuotoją, kuriam pareigybės aprašyme būtų pavesta nuolat atlikti darbus, susijusius su gyvenamosios vietos deklaravimo funkcija, ir vieną ar du pakaitinius, kurie galėtų pavaduoti nuolatinį darbuotoją jo atostogų metu, jam susirgus ar kitais atvejais jam negalint vykdyti savo pareigų). Pagal Tvarkos aprašo priedo 16 punktą 2007 m. gegužės–birželio mėnesiais (pagal su savivaldybėmis suderintą grafiką) Vidaus reikalų ministerija organizuos deklaravimo funkciją atliksiančių darbuotojų mokymus. Mokymai bus finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų. Rekomenduojama savivaldybių administracijų direktoriams pagal galimybes sudaryti sąlygas mokymuose dalyvauti ir nuolatiniais, ir pakaitiniais darbuotojams. Pageidautina, kad mokymuose dalyvausiantys darbuotojai būtų susipažinę su Tvarkymo taisyklėmis ir Apskaitos taisyklėmis ir kitais teisės aktais, susijusiais su gyvenamosios vietos deklaravimu.

III. DEKLARAVIMO FUNKCIJOS VYKDYMAS

Pagrindiniai teisės aktai, kuriais savo darbe vadovaujasi deklaravimo funkciją atliekantys darbuotojai, yra:

- Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymas;
- Vietos savivaldos įstatymas;
- Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas;
- Gyventojų registro įstatymas;
- Tvarkymo taisyklės, patvirtintos vidaus reikalų ministro įsakymu;
- Apskaitos taisyklės, patvirtintos vidaus reikalų ministro įsakymu;

Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus įsakymu;

savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai, susiję su deklaravimo funkcijos vykdymu.

Deklaravimo funkciją atliekantys darbuotojai privalo vadovautis Tvarkymo taisyklių ir Apskaitos taisyklių nuostatomis ir griežtai laikytis šiose taisyklėse nustatytų reikalavimų. Deklaravimo funkciją atliekantys darbuotojai:

1. Iš gyvenamąją vietą deklaruojančių asmenų ar prašančių įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą asmenų privalo pareikalauti Tvarkymo taisyklėse (15 punktas) ir Apskaitos taisyklėse (11 punktas) nustatytų dokumentų.

Praktikoje gali pasitaikyti išimtinių atvejų, kai deklaravimo įstaigai gali būti pateikta gyvenamosios vietos deklaracija, pildoma asmeniui išvykstant iš Lietuvos Respublikos ilgesniam nei šešių mėnesių laikotarpiui (išvykimo deklaracija), be Tvarkymo taisyklėse nustatyto dokumento, kuriuo patvirtinama asmens tapatybė, (arba jo kopijos) arba pateikto asmens tapatybę patvirtinančio dokumento galiojimo laikas gali būti pasibaigęs. Tai atvejai, kai užsienio valstybėse gyvenantys asmenys kreipiasi į Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybes ir konsulines įstaigas dėl naujo asmens tapatybę patvirtinančio dokumento gavimo vietoj prarastojo arba kreipiasi dėl asmens tapatybę patvirtinančio dokumento, kurio galiojimo laikas baigėsi, pakeitimo ir kartu pateikia išvykimo deklaraciją. Tokiais atvejais turėtų būti pateikiama konsulinės įstaigos patvirtinta deklaracija ir asmens tapatybę patvirtinančio dokumento, kurio galiojimo laikas pasibaigė, patvirtinta kopija, o jeigu asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas užsienio valstybėje yra prarastas – bet kokio asmens turimo dokumento su nuotrauka (vairuotojo pažymėjimas, studento pažymėjimas ar kt.) arba gimimo liudijimo patvirtinta kopija asmens duomenų tapatybei patvirtinti.

2. Kai savo ir nepilnamečio vaiko gyvenamąją vietą deklaruoja vienas iš nepilnamečio tėvų, tais atvejais, kai tėvai yra išsituokę, be Tvarkymo taisyklėse nustatytų dokumentų, privalo pareikalauti ir teismo sprendimo, kuriame būtų nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, ar kito dokumento, patvirtinančio, kad vaikas gyvena su tuo iš tėvų, kuris deklaruoja gyvenamąją vietą.

Deklaravimo funkciją atliekantys darbuotojai analogiškai turėtų spręsti klausimus, kai analogiškoje padėtyje esantys asmenys pateikia prašymus įtraukti juos į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą pagal Apskaitos taisykles.

3. Gyvenamosios vietos deklaracijoje ar prašyme įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą padarytus įrašus (deklaravimo duomenis) pagal Tvarkymo taisyklių III skirsnyje ir Apskaitos taisyklių III skirsnyje nustatytus reikalavimus privalo sutikrinti su įrašais, esančiais pateiktuose dokumentuose, ypač reikia atkreipti dėmesį į Tvarkymo taisyklių 47–55 punktus ir į Apskaitos taisyklių 29 punktą.

4. Pagal iš asmenų gautus prašymus, iš valstybės institucijų ir įstaigų gautus pranešimus, teismų sprendimus privalo operatyviai patikrinti ir taisyti, keisti ar naikinti deklaravimo duomenis.

5. Turėtų palaikyti nuolatinis glaudžius ryšius (keistis informacija) su valstybės institucijomis ir įstaigomis, išduodančiomis asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus, ir operatyviai reaguoti į iš jų gaunamus pranešimus apie tai, kad asmeniui baigėsi leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje galiojimo laikas ar toks leidimas panaikinamas arba, kad asmuo neteko Lietuvos Respublikos pilietybės.

6. Turėtų palaikyti nuolatinis santykius su Gyventojų registro tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (sutikrinti gyvenamąją vietą deklaruojančių asmenų duomenis ir teikti juos Gyventojų registru), Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos (naudoti Adresų registro duomenis, siekdami identifikuoti gyvenamąją vietą), taip pat su deklaravimo funkcija iki 2007 m. liepos 1 d. vykdžiusių deklaravimo įstaigų (teritorinių policijos įstaigų migracijos skyrių, poskyrių, grupių, pasų poskyrių) (išsiaiškinti ankstesnėse deklaracijose pateiktus duomenis) darbuotojais.

Jeigu asmeniui deklaruojant gyvenamąją vietą nustatoma, kad asmens ankstesnės gyvenamosios vietos duomenų nėra Gyventojų registre, pavyzdžiui, kai asmens duomenys apie gyvenamąją vietą buvo įrašyti gyvenamosios vietos apskaitos dokumentuose (namų knygoje, buto, įrašymo kortelėse ir kt.), kurie buvo pildomi iki Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo įsigaliojimo dienos, deklaravimo įstaiga turi kreiptis į ankstesnę deklaravimo įstaigą, t. y. į teritorinės policijos įstaigos migracijos skyrių, poskyrį, grupę, pasų poskyrį, dėl šių duomenų nustatymo, tikslinimo ir įrašymo į Gyventojų registrą. Vadovaujantis Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo įgyvendinimo įstatymu tokie asmenys laikomi deklaravusiais gyvenamąją vietą.

7. Kai nepilnamečių vaikų turintys tėvai ar globėjai (rūpintojai) arba vienas iš jų, jeigu jis (ji) vienas augina nepilnamečius vaikus, deklaruoja išvykimą į užsienio valstybę ir nedeklaruoja, kad vaikai išvyksta kartu, deklaravimo funkciją vykdančios darbuotojai privalo apie tai informuoti savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos tarnybą.

8. Deklaravimo funkciją atliekantys darbuotojai privalo atidžiai patikrinti, ar asmenys, kurie prašo įtraukti juos į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, nėra deklaravę gyvenamosios vietos.

9. Deklaravimo įstaigos turi vykdyti Gyventojų registru teikiamų deklaravimo duomenų kontrolę ir užtikrinti, kad Gyventojų registro tarnybai pateiktų deklaracijų duomenys patektų į Gyventojų registrą (Tvarkymo taisyklių 66 punktas ir Apskaitos taisyklių 45 punktas).

10. Deklaravimo įstaigų vadovai ar jų pareigas teisės aktų nustatyta tvarka atliekantys asmenys privalo priimti sprendimus Tvarkymo taisyklėse ir Apskaitos taisyklėse nustatytais atvejais.

11. Užsienio valstybėse gyvenantys asmenys gyvenamąją vietą deklaruoja tose valstybėse esančiose Lietuvos Respublikos konsulinėse įstaigose. Konsulinės įstaigos Tvarkymo taisyklių VII skirsnyje nustatyta tvarka asmenų pateiktas deklaracijas bei kitų dokumentų kopijas kartu su lydraščiu faksu ar saugiomis elektroninėmis priemonėmis persiunčia asmens gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai. Savivaldybių administracijos faksu ar saugiomis elektroninėmis priemonėmis gautas deklaracijas ir kitų dokumentų kopijas išspausdina ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas jas ir kitų dokumentų kopijas kartu su savo lydraščiu perduoda atitinkamai deklaravimo įstaigai, atsižvelgdamos į paskutinę deklaracijoje nurodytą gyvenamąją vietą.

Jeigu deklaravimo įstaiga iš savivaldybės administracijos gauna užsienio valstybėje gyvenančio asmens gyvenamosios vietos deklaraciją, pildomą asmeniui išvykstant iš Lietuvos Respublikos ilgesniam nei šešių mėnesių laikotarpiui (išvykimo deklaraciją), ir nustato, kad asmens deklaruotos gyvenamosios vietos duomenys Gyventojų registre nesutampa su duomenimis, kuriuos asmuo nurodė išvykimo deklaracijoje, ir pagal Gyventojų registro duomenis asmens gyvenamoji vieta yra kitos deklaravimo įstaigos aptarnaujamoje teritorijoje, tai deklaraciją gavusi deklaravimo įstaiga nedelsdama deklaracijos eilutėje „Pastabos“ patikslina asmens gyvenamosios vietos duomenis ir deklaraciją persiunčia deklaravimo įstaigai pagal patikslintą asmens gyvenamąją vietą.

Atkreipiame savivaldybių administracijų direktorių dėmesį į tai, kad siekiant užtikrinti sėkmingą gyvenamosios vietos deklaravimo funkcijos vykdymą, būtina spręsti gatvių pavadinimų, gyvenamųjų namų ir butų numerių suteikimo problemą, nes deklaruojant gyvenamąją vietą gyvenamoji patalpa turi turėti adresą.
